

Dosarul nr. 2ra-645/22
2-21030262-01-2ra-11052022

Prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Central (jud. Gh. Bîrsan)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. Iu. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

DECIZIE

13 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Scînteii Lilia,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Scînteii Lilia împotriva lui Scînteii Adrian, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția a Familiei Edineț cu privire la desfacerea căsătoriei, încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor, stabilirea domiciliului copilului minor, încasarea cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 27 ianuarie 2022 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admis apelul declarat de Scînteii Adrian, reprezentat de avocatul Gordilă Vitalie, a fost casată hotărârea din 22 iunie 2021 a Judecătoriei Edineț, sediul Central în partea încasării cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor și a fost emisă în această parte o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost respinsă,

constată:

La data de 26 februarie 2021, Scînteii Lilia a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Scînteii Adrian, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția a Familiei Edineț cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 09 noiembrie 2017, a încheiat căsătoria cu pârâtul, eveniment înregistrat cu nr. 110 la Serviciul Stare Civilă Edineț. În căsătorie, la data de XXXXX s-a născut fiul XXXXX. La începutul căsătoriei, relațiile matrimoniale au decurs în armonie și înțelegere, însă, ulterior, relațiile degenerau în mod constant, motivul fiind neînțelegerile apărute în cuplu, manifestate prin existența intereselor contradictorii. În urma neînțelegerilor, conviețuirea a devenit imposibilă.

A solicitat desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX cu mama, încasarea din contul pârâtului în beneficiul său a taxei de stat în mărime de 140 de lei și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 1000 de lei.

La 02 martie 2021, Scînteii Lilia a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Scînteii Adrian cu privire la încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor, încasarea cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a menționat că copilul XXXXX se află la întreținerea ei. Dat fiind faptul că necesitățile copilului cresc, sursele financiare de care dispune nu acoperă cheltuielile necesare.

A precizat că, copilul minor XXXXX deține grad de dizabilitate severă, respectiv, are nevoie de asistență și grijă permanentă, care include tratamente la diferiți medici specialiști. De una singură este în imposibilitate să achite costul tratamentelor, motiv din care solicită încasarea de la pârât a pensiei de întreținere, cât și a cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea fiului.

Reclamanta a solicitat încasarea din contul lui Scînteii Adrian în beneficiul său a pensiei de întreținere pentru copilul minor XXXXX în sumă bănească fixă în mărime de 1200 de lei și a cheltuielilor suplimentare în sumă de 700 de lei, de la data depunerii acțiunii până la atingerea majoratului, precum și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 1000 de lei.

Prin încheierea din 25 mai 2021 a Judecătoriai Edineț, sediul Central, cauzele civile au fost conexe într-un singur proces.

Prin hotărârea din 22 iunie 2021 a Judecătoriai Edineț, sediul Central, a fost admisă parțial acțiunea depusă de Scînteii Lilia și a fost desfăcută căsătoria înregistrată la 09 noiembrie 2017 de către Serviciul Stare Civilă Edineț cu nr. 110, între Scînteii Lilia și Scînteii Adrian, cu încasarea, la eliberarea certificatului despre desfacerea căsătoriei, de la Scînteii Adrian în folosul statului a taxei de stat în mărime de 500 % din unități convenționale (100 de lei) și de la Scînteii Lilia în folosul statului a taxei de stat în mărime de 500 % din unități convenționale (100 de lei). S-a stabilit ca copilul minor XXXXX, născut la XXXXX, va locui împreună cu mama Scînteii Lilia și s-a încasat de la Scînteii Adrian în beneficiul Liliei Scînteii pensia de întreținere pentru copilul minor în sumă fixă de 900 de lei lunar din toate veniturile lunare, începând cu data de 26 februarie 2021 până la atingerea majoratului copilului. S-a încasat de la Scînteii Adrian în beneficiul Liliei Scînteii cheltuielile suplimentare pentru întreținerea copilului minor XXXXX în sumă fixă de 500 de lei lunar din toate veniturile lunare, începând cu data de 26 februarie 2021 până la atingerea majoratului copilului. S-a încasat de la Scînteii Adrian în beneficiul Liliei Scînteii cheltuielile de judecată în sumă totală de 2000 de lei, precum și în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 504 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 02 iulie 2021 avocatul Ciumac Natalia, în interesele lui Scînteii Adrian, a declarat apel împotriva hotărârii din 22 iunie 2021 a Judecătoriai Edineț, sediul Central, solicitând admiterea apelului și casarea integrală a hotărârii primei instanțe.

La 21 iulie 2021 Scînteii Adrian, reprezentat de avocatul Gordilă Vitalie, a declarat apel împotriva hotărârii din 22 iunie 2021 a Judecătoriai Edineț, sediul Central, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, cu

emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă acțiunea în partea încasării pensiei de întreținere pentru copilului minor în sumă fixă de 900 de lei lunar și a cheltuielilor suplimentare în sumă fixă de 500 de lei lunar.

Prin încheierea din 10 septembrie 2021 a Curții de Apel Bălți, a fost restituită cererea de apel depusă de avocatul Ciumac Natalia, în interesele lui Scînteii Adrian, împotriva hotărârii din 22 iunie 2021 a Judecătoriei Edineț, sediul Central, ca fiind depusă de o persoană care nu este în drept să declare apel.

Prin decizia din 27 ianuarie 2022 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de Scînteii Adrian, reprezentat de avocatul Gordilă Vitalie și a fost casată parțial hotărârea din 22 iunie 2021 a Judecătoriei Edineț, sediul Central în partea încasării cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor, fiind emisă în această parte o hotărâre nouă, prin care pretenția a fost respinsă. Totodată, a fost micșorată taxa de stat de la 504 lei la 324 lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

La 18 aprilie 2022, Scînteii Lilia a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 27 ianuarie 2022 a Curții de Apel Bălți în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor și menținerea hotărârii din 22 iunie 2021 a Judecătoriei Edineț, sediul Central.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apel, la examinarea cauzei, nu a constatat just și a dat o apreciere incorectă situației de fapt, mai mult nu a examinat cauza sub toate aspectele.

A menționat că nu este de acord cu soluția instanței de apel în partea respingerii încasării cheltuielilor suplimentare, deoarece în cazul ei copilul deține grad de dizabilitate severă pe perioada de la 01 noiembrie 2020 - 11 iunie 2036, adică până la atingerea majoratului, circumstanță prevăzută de art. 79 din Codul familiei, care prevede participarea părinților la cheltuielile suplimentare pentru întreținerea copilului în cazul circumstanțelor excepționale. Prin urmare, instanța neîntemeiat a respins pretenția dată pe motivul lipsei de probe, or, legea prevede expres obligația părinților la suportarea cheltuielilor suplimentare.

Recurenta consideră că suma de 500 de lei nu este o sumă exagerată care ar îndreptăți instanța de apel să-l scutească pe Scînteii Adrian de achitarea acestei sume, or, suma solicitată nu acoperă nici pe departe cheltuielile pe care ea le suportă suplimentar pentru îngrijirea copilului cu așa grad de dizabilitate.

A menționat că, cu titlu de probe poate să prezinte unele bonuri de plată de care dispune referitor la serviciile medicale, analize, tratamente și medicamente pe care le-a efectuat conform programului individual de reabilitare și îndreptările de la medic. La fel, a susținut că multe lucruri de care are nevoie copilul din cauza dizabilității, cărucior, premergător le procură la mâna a doua și nu deține bonuri de plată.

Scînteii Lilia a invocat că intimatul nu deținea grad de dizabilitate anterior procesului de judecată și nici în perioada când au fost în relații de căsătorie, gradul de dizabilitate fiind stabilit cu scopul de a se eschiva de la obligația de plată a pensiei pentru întreținerea copilului minor.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia la 27 ianuarie 2022.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată la adresa poștală a participanților la proces la 28 februarie 2022 (f.d. 155, volumul I), fiind recepționată de recurentă la data de 03 martie 2022, fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d. 157, volumul I).

Prin dispoziția nr. 5 din 02 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe perioada stării de urgență declarată prin Hotărârea Parlamentului nr. 41 din 24 februarie 2022, au fost stabilite măsuri specifice în domeniul justiției, fiind suspendată de drept examinarea de către instanțele de judecată a cauzelor civile, cu excepțiile prevăzute la pct. 5.1.1 din dispoziție. Termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele civile care se suspendă de drept, aflate în curs la data intrării în vigoare a prezentei dispoziții, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență.

Ulterior, prin dispoziția nr. 13 din 31 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, au fost excluse măsurile specifice în domeniul justiției, începând cu data de 04 aprilie 2022, judecarea cauzelor civile fiind reluată din oficiu.

Astfel, recursul, declarat la 18 aprilie 2022, este în termen.

La 11 mai 2022, în adresa intimatului Scînteii Adrian a fost expediată copia recursului declarat de Scînteii Lilia, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 186, 188), însă, intimatul nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 22 iunie 2022 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și menținerea în partea casată a hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 09 noiembrie 2017 a fost înregistrată căsătoria între Scînteii Adrian și Scînteii (Bodnari) Lilia (f.d. 5, volumul I).

La XXXXX s-a născut copilul XXXXX (f.d. 6, volumul I).

Înaintând prezenta acțiune, Scînteii Lilia a solicitat desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor XXXXX cu mama, încasarea din contul lui Scînteii Adrian în beneficiul său a pensiei de întreținere pentru copilul minor în sumă

bănească fixă în mărime de 1200 de lei și a cheltuielilor suplimentare în sumă de 700 de lei, de la data depunerii acțiunii până la atingerea majoratului, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii depusă de Scînteii Lilia și a desfăcut căsătoria înregistrată între părți la 09 noiembrie 2017, fiind stabilit domiciliul copilului minor XXXXX cu mama și încasate de la Scînteii Adrian în beneficiul Liliei Scînteii pensia de întreținere pentru copilul minor în sumă fixă de 900 de lei lunar și cheltuielile suplimentare pentru întreținerea copilului minor XXXXX în sumă fixă de 500 de lei lunar, începând cu data de 26 februarie 2021 până la atingerea majoratului copilului. Totodată, s-a încasat de la Scînteii Adrian în beneficiul Liliei Scînteii cheltuielile de judecată în sumă totală de 2000 de lei, precum și în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 504 lei, în rest acțiunea fiind respinsă ca neîntemeiată.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de Scînteii Adrian, reprezentat de avocatul Gordilă Vitalie, a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia și a casat parțial hotărârea primei instanțe în partea încasării cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi, prin care pretenția a fost respinsă, fiind totodată micșorată taxa de stat de la 504 lei la 324 lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, deși prima instanță a stabilit corect că XXXXX este încadrat în grad de dizabilitate sever, fără termen, iar, programul individual de reabilitare conține numeroase recomandări de asistență și reabilitare medicală, totuși, Scînteii Lilia nu a probat că suportă sau urmează să suporte careva cheltuieli suplimentare.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Prin cererea de recurs, Scînteii Lilia a solicitat casarea deciziei instanței de apel în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor și menținerea în această parte a hotărârii primei instanțe.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va examina legalitatea hotărârii atacate doar în partea acestei pretenții.

Verificând legalitatea deciziei atacate prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a apreciat eronat circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei.

În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul

raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Conform art. 58 alin. (1) din Codul familiei, părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

Conform art. 60 alin. (2) din Codul familiei, părinții poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor și au prioritate la educația lor față de oricare alte persoane.

Potrivit art. 62 alin. (1) din Codul familiei, drepturile părinților nu pot fi exercitate contrar intereselor copilului lor. Părinții nu pot prejudicia sănătatea fizică și psihică a copilului.

Art. 74 alin. (1) din Codul familiei prevede că părinții sunt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

Iar, conform art. 79 din Codul familiei, în caz de litigii și de circumstanțe excepționale (boală gravă, mutilare a copilului minor sau a celui major inapt de muncă, necesitatea achitării cheltuielilor privind îngrijirea acestora etc.), în lipsa contractului între părți, instanța judecătorească poate obliga pe fiecare dintre părinți să participe la cheltuielile suplimentare generate de aceste circumstanțe. Modalitatea participării părinților la cheltuielile suplimentare, precum și quantumul acestor cheltuieli sunt stabilite de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părinților și copiilor și de alte circumstanțe importante. Quantumul cheltuielilor suplimentare se stabilește într-o sumă bănească fixă, ce va fi achitată lunar. Instanța judecătorească poate obliga părinții să participe la cheltuielile suplimentare deja făcute, precum și la viitoarele cheltuieli suplimentare.

Din normele citate rezultă că la examinarea solicitării cu privire la încasarea cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor, instanța urmează să stabilească quantumul cheltuielilor suplimentare generate de aceste circumstanțe, starea materială și familială a părinților, precum și faptul că ambii părinți urmează să participe la cheltuielile suplimentare.

Materialele cauzei atestă că potrivit certificatului de încadrare în grad de dizabilitate seria/nr. C41070900473 eliberat de Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, copilul minor XXXXX este încadrat în grad de dizabilitate „sever”, cauza dizabilității fiind „XXXXX”. Gradul de dizabilitate a fost stabilit pentru perioada de la 01 noiembrie 2020 până la 11 iunie 2036 (f.d. 10, volumul II).

Conform anexei la certificatul de încadrare în grad de dizabilitate seria/nr. C41070900473, pentru copilul minor a fost elaborat programul individual de reabilitare și incluziune socială, fiind indicate următoarele recomandări de asistență și reabilitare medicală: tratament și supraveghere la medicul de familie; tratament și supraveghere la specialist de profil; kinetoterapie; psihoterapie; reabilitare medicală; mijloace asistive (articole protetico-ortopedice); îngrijire la domiciliu; asistență personală; echipă mobilă; respiro; compensații la transport; consiliere și asistență psihologică, terapie psihologică; consiliere și asistență logopedică; învățământ la domiciliu (f.d. 12, volumul II).

În circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că în speță sunt întrunite cerințele legale pentru încasarea cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor XXXXX, or, înscrisurile prezentate confirmă prezența circumstanței excepționale și anume, dizabilitatea severă a copilului minor, programul individual de reabilitare a acestuia conținând numeroase recomandări de asistență și reabilitare medicală, care implică suportarea cheltuielilor suplimentare pentru îngrijirea copilului.

Prin urmare, instanța de recurs consideră că prima instanță întemeiat a admis parțial pretenția recurente Scîntei Lilia cu privire la încasarea cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor în mărime fixă a câte 500 de lei lunar.

Cu referire la argumentul intimatului că nu este angajat în câmpul muncii, nu generează venituri care i-ar permite achitarea cheltuielilor suplimentare și are grad de dizabilitate accentuat, instanța de recurs reține că potrivit certificatului de încadrare în grad de dizabilitate seria/nr. C41070700708 eliberat de Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, intimatul Scîntei Adrian a fost încadrat în gradul de dizabilitate accentuat (cauza dizabilității – XXXXX), pentru perioada 24 martie 2021 – 01 aprilie 2022. Însă, intimatul nu a prezentat înscrisuri, concluzii medicale, care să ateste faptul că nu este apt de muncă.

Astfel, instanța de fond just a conchis că cheltuielile de tratament ale copilului minor nu pot fi puse exclusiv pe umerii mamei, or, afecțiunile de care suferă copilul comun al păților și tratamentul acestuia nu suportă amânare.

Art. 18 alin. (1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului nr. 52 din 20 noiembrie 1989 stipulează expres că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

Nu poate fi reținut argumentul instanței de apel precum că Scîntei Lilia nu a probat că suportă sau urmează să suporte careva cheltuieli suplimentare, deoarece conform programului individual de reabilitare și incluziune socială, copilul necesită sistematic investigații medicale, tratament, terapii și reabilitare medicală, iar, cheltuielile suportate în acest sens pot să fie diferite de la o lună la alta, ținând cont de starea de sănătate a copilului, investigațiile necesare.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa parțial decizia instanței de apel în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor și în partea micșorării cuantumului taxei de stat, cu menținerea în această parte a hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Scînteii Lilia.

Se casează parțial decizia din 27 ianuarie 2022 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Scînteii Lilia împotriva lui Scînteii Adrian, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția a Familiei Edineț cu privire la desfacerea căsătoriei, încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor, stabilirea domiciliului copilului minor, încasarea cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor și încasarea cheltuielilor de judecată, în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea copilului minor și în partea micșorării cuantumului taxei de stat și se menține în această parte hotărârea din 22 iunie 2021 a Judecătoreii Edineț, sediul Central.

În rest, decizia din 27 ianuarie 2022 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 22 iunie 2021 a Judecătoreii Edineț, sediul Central se menține.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas

Victor Burduh

Mariana Pitic